

Структура на програма. Функции

Пламен Танов
Ненко Табаков

Технологично училище „Електронни системи“
Технически университет – София

версия 0.1

Въведение

- Функциите разделят големите задачи на по-малки (подход „разделяй и владей“) и дават възможност на програмиста да използва стар код, вместо всеки път да започва от нищото
- Когато ползваш дадена функция е необходимо само да знаеш какво прави тя, без да е необходимо да знаеш как точно го прави
- Една програма на C може да е съставена от повече от един сорс файла
- Съществуват правила за видимост на различните имена (променливи, типове и т.н.)

ФУНКЦИИ

```
return_type function_name(arguments) {  
    /* function body */  
}
```

- Аргументите (тип и име), ако ги има, се изреждат разделени със запетайки
- Връщаната стойност може да бъде и `void`, т.е. функцията не връща стойност
- Стойност се връща чрез оператор **return**; При неговото срещане се излиза незабавно от функцията. Ако не се срещне **return**; върнатата стойност е случайна

```
int abs(int a) {  
    return (a>=0)?a:-a;  
}
```

Пример₁

Програма, която извежда само редовете, в които се среща дадена дума („ould“).

Логическа структура:

```
while (има още един ред)
    if (думата се съдържа в реда)
        изведи го
```

```
getline() , strindex() , printf() ;
```

Пример₂

```
#include <stdio.h>
#define MAXLINE 1000 /* maximum input line length */

int getline(char line[], int max);
int strindex(char source[], char searchfor[]);
char pattern[] = "ould"; /* pattern to search for */

/* find all lines matching pattern */
int main() {
    char line[MAXLINE];
    int found = 0;
    while (getline(line, MAXLINE) > 0)
        if (strindex(line, pattern) >= 0) {
            printf("%s", line);
            found++;
        }
    return found;
}
```

Пример₃

```
/* getline: чете нов ред в s, връща дължината му */
int getline(char s[], int lim) {
    int c, i;
    i = 0;
    while (--lim > 0 && (c=getchar()) != EOF && c != '\n')
        s[i++] = c;

    if (c == '\n')
        s[i++] = c;

    s[i] = '\0'; //слага край на низа
    return i;
}
```

Пример₄

```
/* strindex: връща къде в s се среща t, -1 ако не се */
int strindex(char s[], char t[]) {
    int i, j, k;

    for (i = 0; s[i] != '\0'; i++) {

        //сравнява всеки един символ докато съвпадат
        for (j=i, k=0; t[k]!='\0' && s[j]==t[k]; j++, k++)
            ;

        if (k > 0 && t[k] == '\0')
            /* ако е достигнат края на t,
               явно всички символи съвпадат */
            return i;
    }

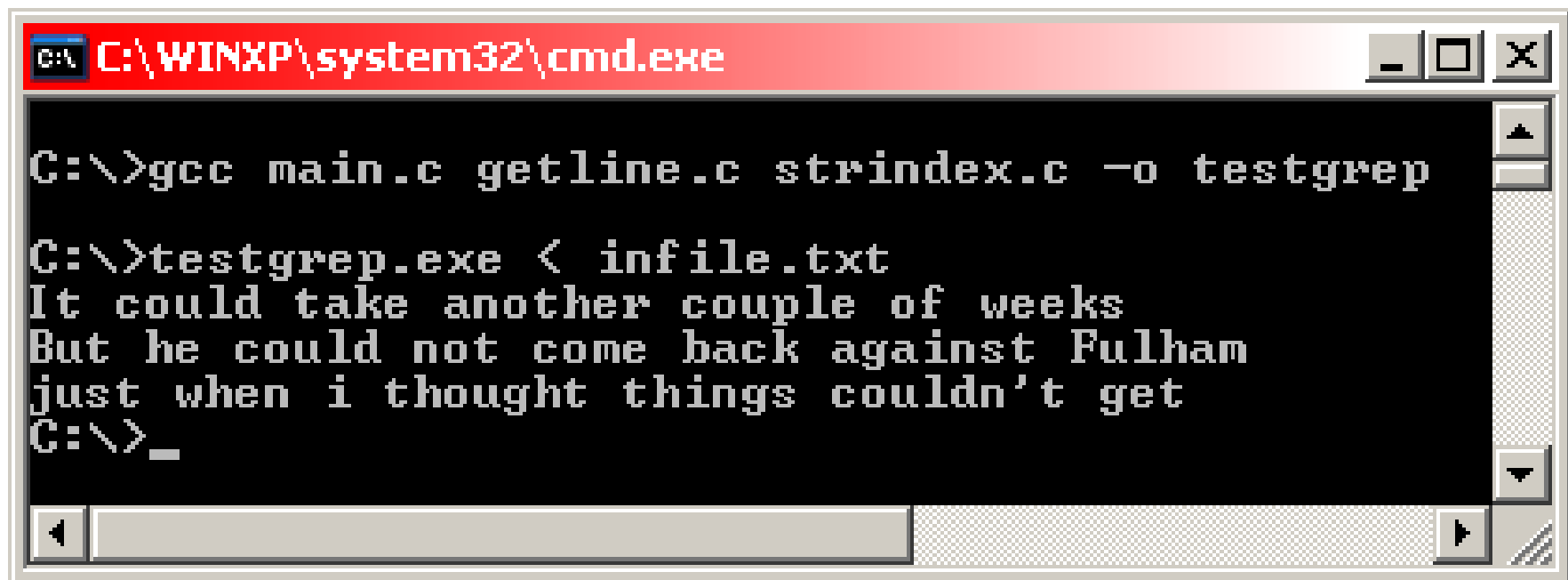
    //няма съвпадение
    return -1;
}
```

Програма, състояща се от повече от един файл

- По една програма може да работи повече от един човек без това да пречи на останалите
- Лесно различими, логически отделени части (по-лесна поддръжка на кода)
- По-лесно използване на стар код в нови програми
- По-бърза компилация (компилират се само тези файлове, които са променяни)
- По-добър стил

Пример

- Файлове: main.c, getline.c и strindex.c


```
C:\WINXP\system32\cmd.exe

C:\>gcc main.c getline.c strindex.c -o testgrep

C:\>testgrep.exe < infile.txt
It could take another couple of weeks
But he could not come back against Fulham
just when i thought things couldn't get
C:\>_
```

Видимост на променливи и функции

- Една променлива може да се използва (да се вижда) от мястото на нейната декларация/дефиниция до края на блока (или файла), в който тя е декларирана/дефинирана
- За да ползваме променлива, която е дефинирана в друг файл ползваме **extern** декларация
- Една променлива може да скрие друга променлива със същото име, но дефинирана в блок (съставен оператор)

Пример

```
#include <stdio.h>
int somefunc();
int main() {
    int k = 5;

    //k се „вижда“, i и z не се „виждат“:
    printf("k = %d\n", k);
    //ГРЕШКА: printf("i = %d, z = %d\n", i, z);
    {
        int i = 0;
        //k и i се „виждат“, z не се „вижда“:
        printf("k = %d, i = %d\n", k, i);
        //ГРЕШКА: printf("z = %d\n", z);
    }
}

int z = 0; //z се „вижда“ от тук надолу ...
int somefunc() {
    printf("z = %d\n", z);
}
```

Пример

Файл 1 (main.c):

```
extern int i; //декларация  
  
int main() {  
  ++i; // i = 6 ...  
}
```

Файл 2 (func.c):

```
/* дефиниция, тук се заделя  
място за променливата */  
  
int i = 5;
```


The screenshot shows a Windows command prompt window with the title bar "C:\WINXP\system32\cmd.exe". The command prompt displays the following text:

```
C:\>gcc main.c func.c -o test  
C:\>test.exe_
```

The window includes standard Windows window controls (minimize, maximize, close) and a scroll bar at the bottom.

Пример

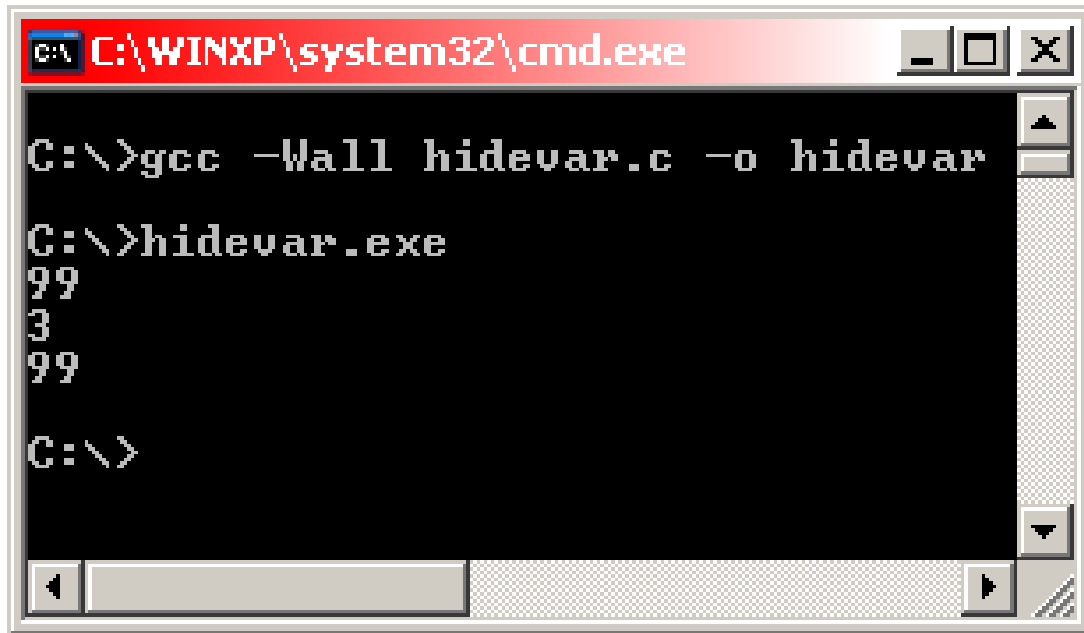
```
#include <stdio.h>

int main () {
    int nc=99;
    printf ("%d\n", nc);

    {
        int nc = 3;
        printf("%d\n", nc);
    }

    printf ("%d\n", nc);

    return 0;
}
```


The screenshot shows a Windows command prompt window titled "C:\WINXP\system32\cmd.exe". The prompt is at "C:\>". The user enters the command "gcc -Wall hidevar.c -o hidevar", which compiles the C source file "hidevar.c" into an executable "hidevar.exe". The user then runs "hidevar.exe", which produces the output "99", "3", and "99" on three separate lines. The prompt returns to "C:\>" after the execution.

```
C:\>gcc -Wall hidevar.c -o hidevar
C:\>hidevar.exe
99
3
99
C:\>
```

Променливи

- Глобални (външни) – дефинирани извън функция
- Вътрешни – дефинирани в блок (функция) или аргумент на функция

```
int global=6;//глобална
```

```
int main () {  
    int b=7;//вътрешна  
    ...  
    return 0;  
}
```

Глобални променливи

- Една C програма може да съдържа „външни“ (глобални) обекти – променливи и функции.
- Дефинират се извън блок и могат да се ползват от много функции
- По подразбиране са достъпни и от функции компилирани отделно (в друг файл)
- Съществуват от стартирането на програмата до нейния край

Пример₁

Калкулатор, който използва обратна полска нотация, т.е. всеки оператор е след операндите:

$(1 - 2) * (4 + 5)$ в обратна полска нотация:
1 2 - 4 5 + *

```
while (има нов оператор или операнд)
  if (число)
    добави го в стека (push)
  else if (операция) {
    прочети операндите от стека (pop)
    извърши операцията
    добави резултата в стека (push)
  } else if (нов ред)
    извеждаме и изтриваме върха на стека (pop)
  else
    грешка
```


Пример₂

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h> /* for atof() */
#define MAXOP 100 /* max size of operand or operator */
#define NUMBER '0' /* signal that a number was found */

int getop(char []);
void push(double);
double pop(void);

/* reverse Polish calculator */
int main() {
    int type;
    double op2;
    char s[MAXOP];
    while ((type = getop(s)) != EOF) {
        switch (type) {
            case NUMBER:
                push(atof(s));
                break;
```

Пример₃

```
case '+':
    push(pop() + pop());
    break;
case '*':
    push(pop() * pop());
    break;
case '-':
    op2 = pop();
    push(pop() - op2);
/* push(pop() - pop()) е ГРЕШНО, защото редът на извикване е от
значение! */
    break;
case '/':
    op2 = pop();
    if (op2 != 0.0)
        push(pop() / op2);
    else
        printf("error: zero divisor\n");
break;
```

Пример₄

```
case '\n':
    printf("\t%.8g\n", pop());
    break;
default:
    printf("error: unknown command %s\n", s);
    break;
} //край на switch
} //край на while
return 0;
} //край на main()
```

Пример₅

```
#define MAXVAL 100    /* максималната дълбочина на стека */
int sp = 0;          /* следващата празна позиция в стека */
double val[MAXVAL]; /* данните на стека */
/* push: push f onto value stack */
void push(double f) {
    if (sp < MAXVAL)
        val[sp++] = f;
    else
        printf("error: stack full, can't push %g\n", f);
}
/* pop: pop and return top value from stack */
double pop(void) {
    if (sp > 0)
        return val[--sp];
    else {
        printf("error: stack empty\n");
        return 0.0;
    }
}
```

Пример₆

```
#include <ctype.h>
int getch(void);
void ungetch(int);
/* getop: get next character or numeric operand */
int getop(char s[]) {
    int i, c;
    while ((s[0] = c = getch()) == ' ' || c == '\t');
    s[1] = '\0'; //добавя null terminator на низа
    if (!isdigit(c) && c != '.')
        return c; /* not a number */
    i = 0;
    if (isdigit(c)) /* collect integer part */
        while (isdigit(s[++i] = c = getch()));
    if (c == '.') /* collect fraction part */
        while (isdigit(s[++i] = c = getch()));
    s[i] = '\0'; //добавя null terminator на низа
    if (c != EOF)
        ungetch(c);
    return NUMBER;
}
```

Пример₇

```
#define BUFSIZE 100
char buf[BUFSIZE];    /* buffer for ungetch */
int bufp = 0;        /* next free position in buf */

/* get a (possibly pushed-back) character */
int getch(void) {
    return (bufp > 0) ? buf[--bufp] : getchar();
}

/* push character back on input */
void ungetch(int c) {
    if (bufp >= BUFSIZE)
        printf("ungetch: too many characters\n");
    else
        buf[bufp++] = c;
}
```

Деклариране и дефиниране

- Декларацията описва характеристиките на променливата (например типът ѝ).
- При дефиниция се заделя и място за променливата и евентуално тя се инициализира
- Една променлива може да бъде декларирана на няколко места (например: в няколко файла), но се дефинира (и заделя място в паметта) само веднъж

```
//деклариране:  
extern int sp;  
extern double val[];
```

```
//дефиниране:  
int sp;  
double val[MAXVAL];
```

Заглавни (**header**) файлове

- Заглавните файлове в C са файлове, с разширение **.h**, които обикновено съдържат декларации (прототипи) на функции
- Когато една програма се състои от повече от един файл е добре декларациите (прототипите) на функциите да се запишат в отделен **.h** файл. При нужда, след това е по-лесно да се смени прототипа на дадена функция

Пример

main.c:

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
#include "calc.h"
#define MAXOP 100
int main() {
    ...
}
```

getop.c:

```
#include <stdio.h>
#include <ctype.h>
#include "calc.h"
int getop(char s[]) {
    ...
}
```

stack.c:

```
#include <stdio.h>
#include "calc.h"
#define MAXVAL 100
int sp = 0;
double val[MAXVAL];
void push(double f) {
    ... }
double pop(void) {
    ... }
```

calc.h:

```
#define NUMBER '0'
void push(double);
double pop(void);
int getop(char []);
int getch(void);
void ungetch(int);
```

getch.c:

```
#include <stdio.h>
#define BUFSIZE 100
char buf[BUFSIZE];
int bufp = 0;
int getch(void) {
    ... }
void ungetch(int c) {
    ... }
```

Глобални **static**

ПРОМЕНЛИВИ

- Модификаторът **static**, приложен към дадена глобална променлива или функция оказва, че тя може да бъде ползвана („виждана“) само от функциите в нейния **.c** файл
- По този начин тези променливи се скриват от външния свят (другите файлове) и могат да бъдат променяни от него единствено косвено

В `stack.c`: `sp` и `val` се променят само от функциите от същия файл - `push(double f)` и `pop(void)`, които се извикват от друг файл (`main.c`). Т.е. `sp` и `val` трябва да са **static**:

```
static int sp = 0;           //следващата празна позиция в стека
static double val[MAXVAL]; //данните на стека
void push(double f) { ... }
double pop(void) { ... }
```

Вътрешни `static` променливи

- Модификаторът `static`, приложен към дадена вътрешна променлива оказва, че тя няма да бъде унищожена след излизането от блока, а ще запази стойността си и при следващото преминаване от там.
- По този начин се дава възможност една функция да пази дадена информация докато програмата се изпълнява
- Поведението ѝ е като на глобална променлива, но видима само от функцията, в която е дефинирана

Пример

```
#include <stdio.h>
```

```
int sum(int i);  
int main () {  
    int i = 0;  
    for (;i<10;i++)  
        sum(i);
```

```
    printf("%d\n", sum(0));  
    //извежда се 45!  
    return 0;  
}
```

```
int sum(int add) {  
    static int s = 0;  
    return s+=add;  
}
```

```
#include <stdio.h>
```

```
int sum(int i);  
int main () {  
    int i = 0;  
    for (;i<10;i++)  
        sum(i);
```

```
    printf("%d\n", sum(0));  
    //извежда се 0!  
    return 0;  
}
```

```
int sum(int add) {  
    int s = 0;  
    return s+=add;  
}
```


register променливи₁

- Модификаторът **register**, приложен към дадена променлива дава препоръка на компилатора, че тя ще бъде ползвана много активно
- Идеята е тези променливи да се разположат в регистрите на процесора, което води до по-бързи и по-малки програми
- Компилаторът е свободен да игнорира тази препоръка – променливата се създава като нормална
`register int x;`
`register char c;`

register променливи₂

- Може да бъде прилаган само към automatic променливи (а не към глобални или **static**) и към формални параметри на функции
- Типът на променливите, които могат да са **register** зависи от системната архитектура
- На **register** променлива не може да се взима адреса (унарна операция **&**) без значение дали тя наистина е сложена в регистър или не

```
int f(register unsigned m, register long n) {  
    register int i;  
    ...  
}
```

Блокова структура₁

- **C** не е блоково структуриран език в смисъла на Паскал – функция не може да се дефинира в друга функция
- Може да се дефинира променлива в началото на всеки блок и тя съществува до съответната затваряща фигурна скоба (края на блока)
- Всеки път като се мине през началото на дадения блок се създава нова променлива (с изключение на **static** променливите)

Пример

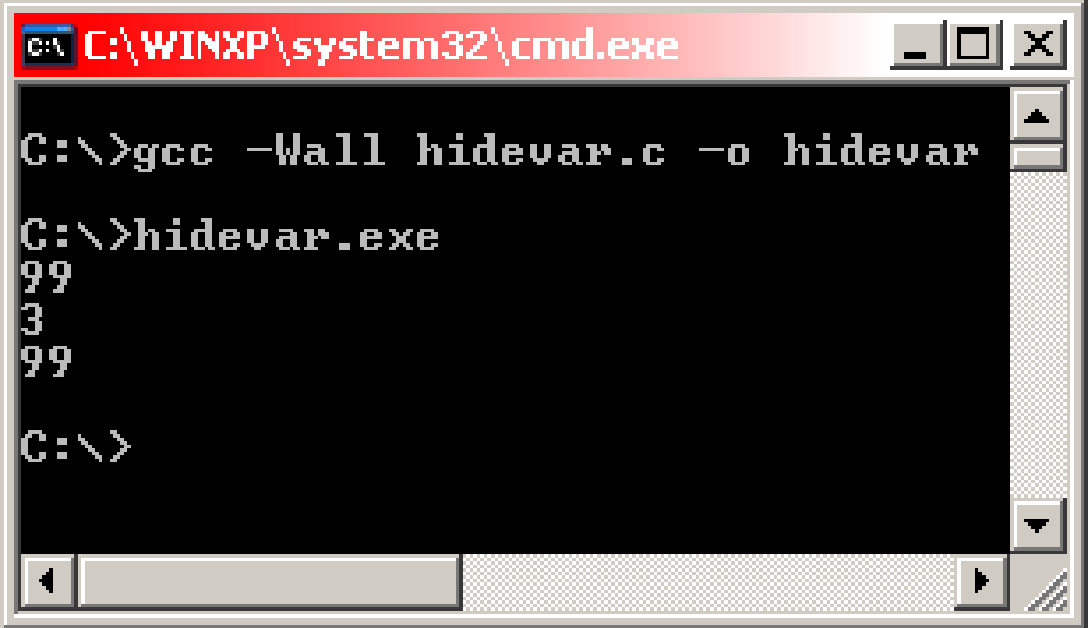
```
#include <stdio.h>

int main () {
    int nc=99;
    printf ("%d\n", nc);

    {
        int nc = 3;
        printf("%d\n", nc);
    }

    printf ("%d\n", nc);

    return 0;
}
```


The screenshot shows a Windows command prompt window titled "C:\WINXP\system32\cmd.exe". The window contains the following text:

```
C:\>gcc -Wall hidevar.c -o hidevar
C:\>hidevar.exe
99
3
99
C:\>
```


Блокова структура₂

- Дефинирането на променлива в блок или аргументи на функция „скрива“ други променливи със същото име, дефинирани в по-външен блок
- Добрият стил изисква да не се използват дублиращи имена – възможността за откриване на грешка е много малка

```
int x;  
int y;  
int f(double x) {  
    double y;  
    //double x и y скриват int x и y  
}
```

Инициализация на скаларни променливи

- Глобалните и **static** променливите автоматично се инициализират с 0
- Всички останали – имат неопределена стойност
- Променливи могат да се инициализират като след дефинирането им се добави = **value**
- За глобалните и **static** променливи **value** трябва да е константа, докато за останалите може да е всеки един израз, извикване на функция и т.н.

Пример

```
int x = 1;
char squota = '\\';
long day = 1000L * 60L * 60L * 24L; // milliseconds/day
```

```
int binsearch(int x, int v[], int n) {
    int low = 0;
    int high = n - 1;
    int mid;
    ...
}
int low, high, mid;
low = 0;
high = n - 1;
```

Инициализация на масиви₁

- Масиви могат да се инициализират чрез стойности разделени с “,“ и заградени в { }
- Когато е пропуснат броя на елементите компилаторът го пресмята като брой броя на елементите при инициализация

```
int days[] = {31, 28, 31, 30, 31, 30, 31, 31, 30, 31, 30, 31};  
//компилаторът сам пресмята, че това е масив с 12 елемента
```

Инициализация на масиви₂

- Ако има по-малко инициализирани елементи – следващите се запълват с 0. Без значение дали променливата е **automatic**, **static** или глобална
- Не се допуска да има повече инициализиращи елементи от големината на масива

```
int week[7] = {6, 7, 8, 7, 5};
```

```
//масив със 7 елемента със стойности: 6, 7, 8, 7, 5, 0, 0
```

```
//ГРЕШКА: масив с 3 елемента има 4 инициализиращи стойности
```

```
int err[3] = {1, 2, 3, 4};
```

Инициализация на масиви от СИМВОЛНИ НИЗОВЕ

- Може символите да се затворят в "" без 0 на края
- Може да се използва и стандартния начин за масив

```
//масив с 5 елемента (има 0 на края!):  
char pattern[] = "ould";
```



```
char pattern[] = { 'o', 'u', 'l', 'd', '\0' };
```

Рекурсия

- Рекурсия имаме, когато функция извиква себе си директно или индиректно
- Задължително трябва да има някакво условие, при което рекурсията да спира
- При всяко едно извикване функцията разполага с нов набор от **automatic** променливи
- Рекурсивният код е по-компактен и по-лесен за разбиране от итеративния (не рекурсивния)
- Често се ползва за рекурсивни структури като дървета, графи и т.н.

Пример

```
#include <stdio.h>

/* printf: извежда n като десетично число */
void printf(int n) {
    if (n < 0) {
        putchar('-');
        n = -n;
    }
    if (n / 10)          //условие за край на рекурсията
        printf(n / 10); //рекурсивно извикване
    putchar(n % 10 + '0');
}
```


Пример

```
/* qsort: сортира v[left]...v[right] в нарастващ ред */
void qsort(int v[], int left, int right) {
    int i, last;
    void swap(int v[], int i, int j);
    if (left >= right) /* do nothing if array contains */
        return;      /* fewer than two elements */
    swap(v, left, (left + right)/2); //move partition elem
    last = left;          //to v[0]
    for (i = left + 1; i <= right; i++) /* partition */
        if (v[i] < v[left])
            swap(v, ++last, i);
    swap(v, left, last); /* restore partition elem */
    qsort(v, left, last-1);
    qsort(v, last+1, right);
}

void swap(int v[], int i, int j) {
    int temp = v[i];
    v[i] = v[j];
    v[j] = temp;
}
```

Предпроцесор. Вмъкване на файл

```
#include "filename"  
#include <filename>
```

- Всеки такъв ред се заменя със съдържанието на **filename**
- "**filename**" се търси в директорията на сорс кода и ако не е намерен там или името е заградено в <> (а не в "") - в директорията със стандартните библиотеки
- В такива файлове обикновено се записват прототипи на функции, често ползвани **#define** и други. Така се гарантира, че цялата програма ще ползва еднакви декларации, прототипи и други

Предпроцесор. Замяна на текст₁

```
#define name заменящ текст
```

- За „**name**“ важат същите правила като за име на променлива
- „**заменящ текст**“ е текстът до края на реда. Ако на края на реда има \ то той продължава и на

следващия ред

```
#include <stdio.h>
#define H "Hello, World"

int main () {
    printf ("%s\n", H);
    return 0;
}
```

≡

```
#include <stdio.h>
#define H "Hello, \
World"

int main () {
    printf ("%s\n", H);
    return 0;
}
```

Предпроцесор. Замяна на текст₂

```
#define name заменящ текст
```

- Замяната се прави от съответния **#define** до края на файла
- Не се заменят части от дума или низове
- „**заменящ текст**“ може да е практически всичко

```
#include <stdio.h>
#define YES da
#define forever for (;;) /* безкраен цикъл */
int main() {
    printf("YES"); //НЯМА да се замести с da
    int YESMAN = 0; //НЯМА да се замести с da (daMAN)

    forever printf("aa"); //извежда aa до безкрай
    return 0;
}
```

Предпроцесор. Замяна на текст³

- Възможност за добавяне на аргументи – **няма space между name и (!!!**
- Възможност за премахване на име

```
//работи за всеки тип, който може да се сравнява:
```

```
//!!! няма празно място между max и (A, B) !!!
```

```
#define max(A, B) ((A) > (B) ? (A) : (B))
```

```
x = max(p+q, r+s); //x = ((p+q) > (r+s) ? (p+q) : (r+s));
```

```
max(i++, j++); //ГРЕШКА - по-голямото се увеличава два пъти!
```

```
    // ((i++) > (j++)? (i++) : (j++) )
```

```
#define square(x) x * x //ГРЕШКА: трябва да е (x) * (x)
```

```
int t = square(z+1); // = z+1 * z+1 = z+(1*z)+1
```

```
...
```

```
#undef square
```

```
int square(int x) {
```

```
    return x*x;
```

```
}
```

Предпроцесор. Замяна на текст₄

- # КЪМ НИЗ

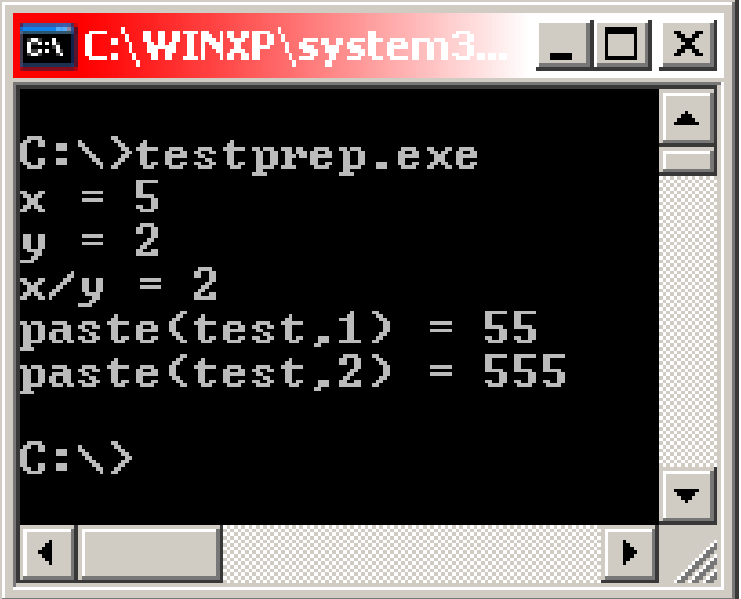
- ## КОНКАТЕНАЦИЯ

```
#include <stdio.h>
```

```
#define dprint(expr) printf(#expr " = %d\n", expr)
```

```
#define paste(front, back) front ## back
```

```
int main() {  
    int x = 5, y=2;  
    int test1 = 55, test2 = 555;  
    dprint(x);  
    dprint(y);  
    dprint(x/y);  
    //printf("x/y" " = %d\n", x/y);  
    x=paste(test,1); //x = test1 = 55  
    dprint(paste(test,1));  
    dprint(paste(test,2));  
    return 0;  
}
```



```
C:\WINXP\system3...  
C:\>testprep.exe  
x = 5  
y = 2  
x/y = 2  
paste(test,1) = 55  
paste(test,2) = 555  
C:\>
```

Пример

```
/*  
преди компилация горната програма се преобразува от  
предпроцесора до следното:
```

```
*/  
//... съдържанието на <stdio.h> ...
```

```
int main() {  
    int x = 5, y=2;  
    int test1 = 55, test2 = 555;  
    printf("x" " = %d\n", x);  
    printf("y" " = %d\n", y);  
    printf("x/y" " = %d\n", x/y);  
    x = test1;
```

```
    printf("paste(test,1)" " = %d\n", test1);  
    printf("paste(test,2)" " = %d\n", test2);  
    //"abc" "123" ≡ "abc123" (лекция 2, 7 слайд)
```

```
    return 0;
```

```
}
```

```
C:\WINXP\system3...  
C:\>testprep.exe  
x = 5  
y = 2  
x/y = 2  
paste(test,1) = 55  
paste(test,2) = 555  
C:\>
```

Предпроцесор. Директиви за УСЛОВИЯ

- `#if`, `#ifdef`, `#ifndef`
- `#endif`, `#elif`, `#else`

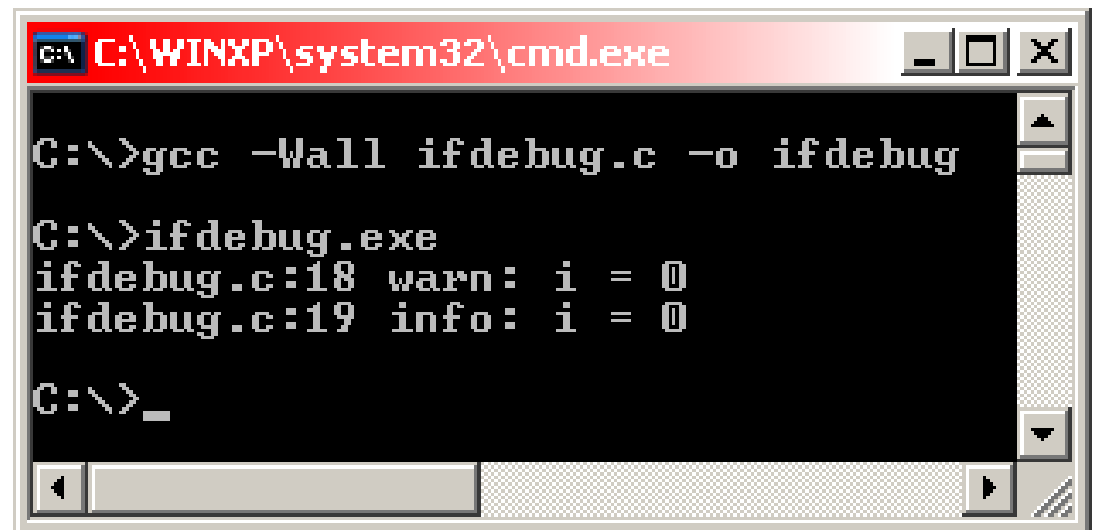
```
#ifndef HDR           #if !defined(HDR)
#define HDR           #define HDR
// hdr.h              // hdr.h
#endif                #endif
```

```
#if defined(CREDIT)
    credit();
#elif defined(DEBIT)
    debit();
#else
    printError();
#endif
```


Пример

```
#include <stdio.h>
#define DEBUG_LEVEL 5
#if DEBUG_LEVEL>=3
    #define info(expr) printf("%s:%d info: " #expr " = %d\n", \
        __FILE__, __LINE__, expr)
#else
    #define info(expr)
#endif
#if DEBUG_LEVEL>=1
    #define warn(expr) printf("%s:%d warn: " #expr " = %d\n", \
        __FILE__, __LINE__, expr)
#else
    #define warn(expr)
#endif

int main() {
    int i = 0;
    warn(i);
    info(i);
    return 0;
}
```


The screenshot shows a Windows command prompt window titled "C:\WINXP\system32\cmd.exe". The prompt shows the following commands and output:

```
C:\>gcc -Wall ifdebug.c -o ifdebug
C:\>ifdebug.exe
ifdebug.c:18 warn: i = 0
ifdebug.c:19 info: i = 0
C:\>_
```